

KUNGLIGA OPERAN AB
(ORG.NR. 556190-3294)

RESULTATREDOVISNING 2019

INNEHÅLL

Innehåll.....	2
1. Inledning och sammanfattning	3
1.1 Kvalitativa aspekter och kvantitativa mått	4
2. Nationalscen inom opera och balett	6
2.1 Konstnärlig kvalitet	6
2.2 Utveckling och förnyelse	7
2.3 Hantverksskicklighet	7
3. Erbjudna en bred repertoar och nå en stor publik.....	8
3.1 Nya publikgrupper	9
3.2 Digitalisering	10
3.3 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning	13
3.4 Barn- och ungdomsverksamheten	13
3.5 Turnéer och gästspel	15
4. Vårda det nationella kulturarvet samt stödja nyskapande.....	16
4.1 Kulturarvet	16
4.2 Nya verk	16
5. Tvärsektoriella perspektiv	17
5.1 #metoo	18
6. Eget kapital mm.....	19
7. Arkivering	19
8. Samverkan	19
9. Verksamheten i siffror	22

RESULTATREDOVISNING FÖR 2019

Kungliga Operan AB (Operan) är Sveriges nationalscen för opera och balett grundad 1773 och med det nuvarande operahuset invigt 1898. Operan är ett helägt statligt aktiebolag som återrapporterar till regeringen i enlighet med ett regeringsbeslut (regleringsbrev). Härmed lämnas den av styrelsen beslutade och av verkställande direktören underskrivna resultatredovisningen för 2019.

1. INLEDNING OCH SAMMANFATTNING

2019 blev, såsom framgår av denna resultatredovisning, ett framgångsrikt och intensivt år med höga publiksiffror och en hög snittbeläggning. Operan har haft fler besökare än någonsin, drygt 300 000, till sina föreställningar och aktiviteter och en snittbeläggning om 91 procent på föreställningarna på stora scenen. Vidare har Operans mål om att leverera på hög konstnärlig nivå avseende all sin verksamhet uppnåtts även 2019.

Under året har Operan bland annat arbetat med att nå ut med sin barn- och ungdomsverksamhet utanför Operahuset och gästspelat i både Malmö och Sundsvall samt fortsatt sin satsning på att nå nya publikgrupper och bredda sin publik.

2019 har även präglats av det fortsatta arbetet med Operans digitala satsning, som dels siktar på att digitalt sprida Operans föreställningar till en större, bredare och ny publik, genom exempelvis sändningar till äldreboenden, men också att genom digital teknik, såsom Virtual Reality och Augmented Reality, skapa ett ökat intresse för Operans konstformer, med fördel hos den yngre publiken. Den digitala satsningen kommer att pågå även framöver och sättet att sprida Operans scenkonst via olika digitala plattformar ses som en självklar distributionskanal för Operans verksamhet. För att möjliggöra detta måste dock problematiken kring att klarera upphovsmännens och de medverkandes rättigheter lösas eller åtminstone avsevärt förenklas. Ett arbete i branschen kring detta har pågått även under 2019.

Tabell 1.

Operans verksamhet i sammandrag (avrundade siffror)			
	2019	2018	2017
Antal besökare föreställningar, digitala biosändningar och övriga aktiviteter	301 400	290 500	297 100
Andel besökare barn-, familje- och ungdomsverksamheten	16%	19%	14%
Antal produktioner	21	20	20
Antal föreställningar, stora scenen	207	188	186
Snittbeläggning opera	85%	86%	94%
Snittbeläggning balett/dans	100%	99%	97%
Snittbeläggning totalt stora scenen	91%	91%	96%
Antal föreställningar turnéer och gästspel	78	37	20
Antal besökare turnéer och gästspel	48 500	50 800 ¹	50 300 ²
Antal digitala sändningar (biograf)	2	4	2
Antal digitala sändningar (övrigt)	4	3	-
Antal TV- och radiosändningar	6	13	11

¹ Uppdaterad siffra

² Uppdaterad siffra

Sedan #metoo-upproppet hösten 2017 har det pågått ett målinriktat förändringsarbete av kulturen inom branschen där fokus har varit och är, att eliminera trakasserier och diskriminerande maktstrukturer samt stävja den inom branschen så utbredda tystnadskulturen. Operan har under 2019 fokuserat på att utveckla medarbetar- och ledarskapet hos medarbetarna på Operan med syfte att skapa en inkluderande arbetsmiljö utan trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminerande maktstrukturer.

Operan har under hela 2019 fortsatt att intensivt arbeta vidare tillsammans med Statens fastighetsverk kring projektet "Ny Opera i Operan" vars syfte är att Operahuset, genom ombyggnation/renovering, ska kunna bidra till en bättre arbetsmiljö och att utveckla den konstnärliga verksamheten samt möta kraven på en modern nationalscen som är mer tillgänglig och öppen för sina besökare. En beskrivning av projektet har nu lämnats till Stadsbyggnadsnämnden i Stockholm som givit klartecken för att gå vidare med planarbete och samråd med de intressenter som berörs av projektet inför beslut om ny detaljplan. I dagsläget planeras ombyggnationen/renoveringen av Operahuset att påbörjas och Operan flytta ut år 2023.

Under 2019 har Operan tillsammans med Dramaten arbetat vidare med etableringen av nya verkstäder och ateljéer med anledning av att dagens fastighetsägare i Gäddviken sagt upp nuvarande hyresavtal. Ambitionen är att i så stor utsträckning som möjligt ha gemensamma lokaler med Dramaten för att minska antalet totala kvadratmetrar och därmed minska hyreskostnaderna. Att dela lokalerna ska också ge möjlighet till större gemenskap och ett utvecklat samarbete mellan de två teatrarna.

1.1 KVALITATIVA ASPEKTER OCH KVANTITATIVA MÅTT

Operan ska enligt regeringens riktlinjer för 2019 bland annat redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till regeringens uppdrag och visa hur verksamhetens prestationer har utvecklats avseende kvaliteten.

Regeringens uppdrag till Operan innehåller att som nationalscen för opera och balett, stå på högsta nivå vad gäller utveckling och förnyelse, konstnärlig kvalitet och hantverksskicklighet. Till detta kommer uppdraget att erbjuda publiken en varierad repertoar med såväl spets som bredd och med en god balans mellan klassiska och moderna verk. Detta tar sikte på den konstnärliga verksamheten, kring vilken resonemang kring ett antal kvalitativa aspekter kan föras enligt nedan.

Beläggning, det vill säga antal besökare per föreställning, kan ses som en kvalitativ aspekt på verksamhetens resultat. Operan har under flera år visat ett gott resultat och även 2019 hade Operan ett stort antal besökare och en hög beläggning, under föreställningarna på stora scenen, med ett genomsnitt om 91 (91) procent. Operan önskar dock poängtera att detta endast är en av flera parametrar som kan utgöra en kvalitativ aspekt.

Kundnöjdhet är ett ofta använt mått på kvalitet i en verksamhet som riktar sig till mottagare/besökare. Operan vill erbjuda sin publik Sveriges bästa kundupplevelse inom scenkonst. För att göra Kungliga Operan mer tillgängligt introducerades ett nytt biljett- och CRM-system under 2019. Systemet innebär att kunden enkelt och säkert, via både mobil och dator, kan köpa, boka om och ladda ned sin biljett eller köpa ett skraddarsytt abonnemang. Via systemet är det också enkelt att inkludera garderobsavgift och köp av program eller ta tillfället att donera en gåva till Operans verksamhet. Det handlar också om att systemet kan hjälpa kunden både före och efter besöket i Operahuset genom att tillhandahålla skraddarsydda erbjudanden och information.

I syfte att ständigt förbättra upplevelsen för Kungliga Operans besökare har, på samma sätt som under 2018, enkäter automatiskt skickats ut dagen efter alla spelade föreställningar under våren 2019. Med över 10 000 svar, från totalt 20 000 utskickade enkäter, visar resultaten från dessa att cirka 92 procent av besökarna sammantaget skulle kunna tänka sig att rekommendera Operans föreställningar. Av dessa uppgav 76 procent att de utan tvekan skulle kunna tänka sig att rekommendera föreställningen till andra, vilket fortsatt tyder på hög kvalitet på Operans föreställningar. I enkäten uppmanades även respondenterna att bedöma sitt besök på Operan på en 5-gradig skala, från mycket missnöjd (1) till mycket nöjd (5). Resultatet avseende helhetsupplevelsen visade på att 88 procent i sin helhet är mycket nöjda eller nöjda, medan endast 1 procent kan ses som missnöjd.

En mer omfattande publikundersökning, som uppföljning av 2017, 2015 och 2013 års undersökningar, genomfördes under hösten 2019 där totalt 1 519 besökare (78 procent svarsfrekvens) besvarade en enkät vid utvalda föreställningsdatum för tio olika produktioner. För att mäta graden av kundnöjdhet har nyckeltalet NKI (nöjd kund-index) fortsatt använts. Resultatet visar på ett sammantaget mycket högt procentuellt NKI-betyg, 89 av 100 (2017: 86, 2015: 90, 2013: 90) avseende föreställningen, 90 av 100 (2017: 86, 2015: 89, 2013: 89) avseende helhetsupplevelsen och 91 av 100 (2017: 87, 2015: 88 2013: 86) avseende biljettkontorspersonalens bemötande. Jämfört med resultaten från tidigare år har NKI-betygen gällande helhetsupplevelsen och biljettkontorspersonalens bemötande alltså ytterligare förbättrats. Resultaten visar på en fortsatt mycket hög nöjdhet bland Operans besökare under 2019.

Operan *attraherade internationellt erkända artister* som världssopranen Agneta Eichenholz och tenoren Daniel Johansson, som gjorde de vokalt och sceniskt utmanande huvudrollerna i *Der ferne Klang*. Daniel Johansson sjöng även rollen som Don José i *Carmen*, med premiär under året. I Francis Poulencs opera *Karmelitsystrarna* sjöngs ledande roller av de ofta anlitade solisterna hovsångerskan Anne Sofie von Otter och sopranen Camilla Tilling.

Utöver svenska och internationella gäststartister har Operan attraherat *internationellt erkända team och upphovsmän*, vilket kan ses som en garanti för kvalitet, såsom den prestigefulla uppsättningen av Franz Schrekers sällan spelade opera *Der ferne Klang* i regi av stjärnregissören Christof Loy. Vidare en uppsättning av Karol Szymanovskis *Kung Roger* i regi av Mariusz Trelinski, som liksom Loy nyligen erhållit International Opera Awards för bästa regi.

Som en av de mest omtalade koreograferna i världen idag, skapade Alexander Ekman under 2019 ett nytt verk för Kungliga Baletten, *Eskapist*, som hyllades i pressen och spelades för utsålda hus. I detta sammanhang kan även nämnas dansikonen Natalia Makarovas nytolkning av *Giselle*.

Kungliga Baletten bjöd in till en kväll som till musik av Igor Stravinskij presenterade verk av mästerekoreograferna Angelin Preljocaj, George Balanchine och Maurice Béjart. De erkända tjeckiska bröderna Jiří och Otto Bubeníček, skapade för första gången i danshistorien en balett utifrån Frans Kafkas mest kända verk *Processen*.

Ett kvitto på kvalitet är också hur väl uppsättningar har *mottagits i media*. Samtliga premiärer, såväl inom opera som balett, fick positiva omdömen, i synnerhet uppmärksammades nyproduktionen av Schrekers *Der ferne Klang*, inte minst i internationell press, och Alexander Ekmans *Eskapist*. *Eskapist* omnämndes i DN som ”verket som definierar 2019. En dröm för en kulturinstitution som både vill bevara och förnya”. Även de två utsålda konserterna, med publik på väntelista, som Kungliga Hovkapellet och syntpopgruppen Kite gav en kväll i november, fick ett mycket positivt mottagande i media och bland musikintresserade.

Kungliga Balettens dansare Kaho Yanagisawa nominerades till bästa kvinnliga dansare vid Prix Benois de la Dance och premiärdansaren Haruka Sassa tilldelades Prix Gallodier. Kungliga Operans säsongsprogram nominerades under 2019 både i Publishingpriset och i Clio Entertainment Award 2019 och när Cliogalan avgjordes i Los Angeles i december tilldelades Kungliga Operans säsongsprogram Bronze Winner Digital Mobile.

Ytterligare ett av regeringens uppdrag till Operan, som det kan anges ett kvalitativt mätbart resultat för, avser det *egna kapitalet*. Operan har som uppdrag att ha ett eget kapital som ger en stabil grund för verksamheten. Operans egna kapital per 2019-12-31 uppgår till 39,2 (34,6) med en soliditet om 12 procent (10). En rimlig nivå för normal verksamhet bör ligga på 25–30 procent. Med de stora finansiella åtaganden som en renovering och ombyggnation av operahuset innebär, behöver soliditeten stärkas ytterligare. Detta innebär att Operans eget kapital behöver stärkas väsentligt av ägaren.

2. NATIONALSCEN INOM OPERA OCH BALETT

Regeringens riktlinjer för statens bidrag 2019 har i princip varit oförändrade sedan föregående år och har sålunda bland annat varit att Operan ska vara den i Sverige ledande institutionen inom opera och balett och som nationalscen vara ett föredöme för andra vad gäller utveckling, förnyelse och konstnärlig kvalitet samt hantverksskicklighet i ateljéer och verkstäder. Operan ska kunna hävda sig väl i jämförelse med de främsta scenerna utomlands och i det internationella samarbetet.

Operan ska enligt regeringens uppdrag erbjuda en varierad repertoar, vara ett dynamiskt föredöme när det gäller förnyelse och utveckling samt främja samarbeten.

2.1 KONSTNÄRLIG KVALITET

Ett av Operans viktigaste mål är att stå på högsta nivå vad gäller den konstnärliga kvaliteten och under 2019 har Operan återigen lyckats hålla en hög konstnärlig nivå och presenterat produktioner med artister, regissörer, koreografer, scenografer med flera, av högsta internationella klass. Se även redogörelsen under punkten 1.1 ovan.

Under 2019 presenterade Operan två stora 1900-talsklassiker, Karol Szymanowskis *Kung Roger* och Franz Schrekers *Der ferne Klang*. *Kung Roger*, som räknas som polsk nationalopera, har aldrig tidigare spelats på Operan och gjordes i en internationell uppsättning med polska sångare och hovsångerskan Elin Rombo i den kvinnliga huvudrollen. Uppsättningen var ett samarbete med Teatr Wielki i Warszawa och regisserades av Mariusz Trelinski, internationellt verksam film- och operaregissör. Franz Schreker var en av det tidiga 1900-talets mest nyskapande operatonsättare. Efter flera år av glömska, har hans operor under senare tid fått en renässans. Nu kan Operan sälla sig till en rad europeiska operahus som lyft Schrekers verk med en högkvalitativ uppsättning av hans opera *Der ferne Klang* i regi av Christoph Loy och med Agneta Eichenholz och Daniel Johansson i de ledande rollerna. Operan satsade under 2019 också på nya uppsättningar av de populära operorna *Carmen* och *La Traviata*. Båda dessa 1800-talsklassiker fick med regissörerna Johanna Garpe (*Carmen*) och Ellen Lamm (*La Traviata*) uppdaterade tolkningar, relevanta för vår tid.

Operans barn- och ungdomsverksamhet har också rönt stora framgångar med produktioner av mycket hög kvalitet t.ex. genom allkonstverket *Myriader av världar* för bebisar. Föreställningen gjorde stor succé när den hade premiär under 2017 och togs upp igen under hösten 2019 med gästspel i Hong Kong och sedan som uttagen bland över 500 produktioner att

spela på den internationella Assitejfestivalen i Kristiansand i Norge. Därefter följde en spelperiod på Malmö Opera innan *Myriader av världar* kom åter för slutsålda föreställningar på Kungliga Operan.

Kungliga Baletten har som enda dansinstitution i Sverige i sitt uppdrag att uppföra klassisk balett samt nya moderna genreöverskridande dansverk. Att som ledande nationell institution arbeta med både klassiska traditionella verk parallellt med nyskapande moderna verk ställer höga krav på såväl dansarna som det egna teamet. Intresset för Kungliga Balettens repertoarval är stort både nationellt och internationellt och under 2019 recenserades produktioner förutom i Sverige även i Japan, Storbritannien, Frankrike och Danmark. 2019 var det framförallt *Eskapist* av Alexander Ekman som fick stor medial uppmärksamhet liksom det nya verket *Processen* av Jiří Bubeníček. Båda verken skapades direkt för Kungliga Baletten. I samband med föreställningarna av Alexander Ekmans *Eskapist* tilldelades Alexander Ekman Svenska Dagbladets Operapris, Ganneviksstipendiet och Gunilla Roempkes Dansstiftelses stipendium.

Flera dansare i Kungliga Baletten har under året varit inbjudna att medverka vid olika galor i Göteborg, Tallinn, London och Tokyo.

2.2 UTVECKLING OCH FÖRNYELSE

För att kunna nå en hög konstnärlig kvalitet är det väsentligt att vara en del av konstens utveckling och förnyelse, vilket också är en del i uppdraget från regeringen.

Under året har totalt fyra verk tillkommit till Operans dansrepertoar; *Suite en Blanc* av Serge Lifar, *Je t'attends, je t'attends, je t'attends* av Jérémie Bélingard (båda som en del av programmet *Dancing Forward*), *Eskapist* av Alexander Ekman och *Processen* av Jiří Bubeníček. De tre sistnämnda verken skapades direkt för Kungliga Baletten och var en del i Operans satsning att fortsatt presentera moderna dansverk som ligger i framkant vad gäller förnyelse inom danskonsten.

Även under 2019 fortsatte Kungliga Baletten sitt initiativ att få de anställda att utveckla sina egna koreografiska ambitioner och i ett samarbete mellan Kungliga Baletten, Dramaten och den svenska musikern El Perro del Mar skapade en av Operans balettmästare koreografin till den performance-konsert som gavs på Dramatens lilla scen och framfördes av två dansare från Kungliga Baletten.

Operan fortsatte under 2019 sitt långsiktiga arbete med beställningar av nya operaverk (se vidare under punkt 4.2 nedan) samt att även presentera nya verk beställda av andra operahus. Under året beslutades att familjeföreställningen *Snödrottningen* av Benjamin Staern (urpremiär 2016 på Malmö Opera) kommer i Operans repertoar 2020, liksom Rufus Wainwrights *Prima Donna* (urpremiär i Manchester 2009). De två tonsättarna Tebogo Monnagotla och Johan Ullén, som båda ingått i Operans fortgående satsning på nyskrivna verk *Short Stories*, har fått nya operabeställningar av andra svenska operainstitutioner. Operan ser positivt på utvecklingen av ny svensk opera och satsar vidare för att få fram fler operatonsättare.

2.3 HANTVERKSSKICKLIGHET

För att kunna presentera produktioner av hög konstnärlig kvalitet krävs också en hög kvalitet vad gäller bland annat dekor, kostymer och peruker. Operan fortsätter att vidmakthålla och utveckla hantverksskickligheten i ateljéer och verkstäder. Kunskapen omfattar flerhundraåriga metoder fram till den senaste spetstekniken. På Operan finns en stor samlad kompetens

inom områden som ljus och ljud, måleri, skulptering, tapetsering, vakuumpress, snickeri, snideri, smideri, kostym, peruk, mask, färgeri samt sko- och hattmakeri.

Då utveckling ständigt sker och teatern utrustas med modernare teknisk utrustning såsom nya teatermaskinerier, ställs nya, höga krav på förmågan att hantera sceneriernas alla delar, inklusive akustik, ljussättning och förvandlingsfunktioner, samtidigt som arbetsmiljöns kvalitet sätts mer i fokus.

I syfte att öka kompetensen och delaktigheten hos Operans medarbetare, samt följa den internationella utvecklingen inom teaterns olika hantverk, har personalen på kostymateljén under det gångna året besökt utställningar och visningar med anknytning till verksamheten, såsom kostym, material och metod. Exempelvis har Stockholms stadsteater och deras utställning av kostymer samt Kungliga slottet och Märta Måås Fjetterströms utställning "Mattor är mitt liv" för fördjupad insikt i vävkonsten besökts.

Kostymateljén har fortsatt samarbete med Tillskärarakademien i Göteborg från vilken fyra skraddarelever genomfört praktik på Operan under 2019. Studier har gjorts i Köpenhamn där skraddare deltagit i en kurs inom konsten att plissera tyger och hattmakare har genomfört en kurs i stråhattstillverkning. Därutöver har skraddare genomfört studier i tillverkning av provdockor i Oslo och i Stockholm har en av Operans maskörer deltagit i en utbildning i håruppsättningar och håruppkamningar.

Operans dekorateljéer har också genomfört en rad främjande utbildningar och studiebesök. Under 2019 genomfördes för all personal på Operans dekorateljé ett besök på Drottningholmsteaterns lager för originaldekor. Ett besök som bidrog till att främja medarbetarnas kunskaper om tidig teaterdekor och hur man kan använda delar av dessa tekniker, material och arbetssätt i dagens arbete inom snickeri, smide, tapetsering och måleri.

Därutöver har enskilda medarbetare deltagit i kurser och utbildningar. Av dessa kan nämnas kurs i finsmide för snickare, utbildning inom keramiska tekniker för målare samt en konstruktör som gått en utbildning inom området arbetsprocesser.

Operan har också under 2019 fortsatt sitt arbete med att utveckla arbetsmetoder för digital ljussättning och framtidssäker arkivering. Det har arrangerats workshops och studiebesök hos nordiska kollegor där diskussioner om hållbarhetsfrågor i produktion inom området förts.

Det pågående utvecklingsarbetet för digitala repetitioner ser Operan som ett viktigt förändringsarbete i produktionsprocessen för framtiden. Som ett led i detta har samarbeten och workshops med gymnasier och högskolor genomförts för att förstärka innehållet i deras utbildningar och arbeta fram scenarios av vad framtidens kreatörer ser för utmaningar konstnärligt och tekniskt.

Hantverksyrkena lyftes i Operans sommarutställning 2019 "Operakonst – det som syns". Utställningen skildrade bildkonsten på Operan och samarbetet med bildkonstnärer både historiskt och i nutid. Utställningen beskrev och belyste tillverkningen i Operans egna ateljéer och de yrkesskickliga specialister som behärskar allt från klassiskt limfärgsmålari och skulptur till avancerade byggkonstruktioner. Kostymer, rekvisita, scenografi, modeller samt dekorelement ingick i utställningens olika montrar.

3. ERBJUDA EN BRED REPERTOAR OCH NÅ EN STOR PUBLIK

Regeringens mål för statens bidrag 2019 har varit att Operan ska ha en varierad repertoar samt en god balans mellan klassiska och moderna verk samt nyskapande verk.

Av tabell 9 nedan, framgår antal föreställningar och den breda variationen i Operans repertoar, inklusive barn- och ungdomsverksamheten, som Operan har presenterat under 2019 samt de höga publiksiffror som verken och aktiviteterna genererat. Repertoaren bestod av tre urpremiärer med verk beställda av Operan och framförda för första gången, sex premiärer – nya uppsättningar som aldrig tidigare framförts av Operan, åtta nypremiärer – äldre uppsättningar som tidigare har framförts av Operan samt fyra repriser, som är uppsättningar framförda av Operan under föregående säsonger.

Tabell 2.

Repertoar 2019 (2018; 2017) inklusive barn- och ungdomsverksamheten			
Urpremiärer	Premiärer	Nypremiärer	Repriser
3 (2; 6)	6 (5; 2)	8 (9; 6)	4 (4; 6)
Opera, stora scenen			
År	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning (% av max antal besökare)
2019	127	112 269	85%
2018	116	103 428	86%
2017	122	119 258	94%
Balet/dans, stora scenen			
År	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning (% av max antal besökare)
2019	72	65 552	100% ³
2018	65	55 303	99%
2017	60	50 219	97%

Regeringens mål för statens bidrag 2019 har som tidigare år varit att Operan ska nå en så bred och stor publik som möjligt genom att bedriva en verksamhet som riktar sig till vuxna såväl som till barn och unga samt att arbeta för att nå nya publikgrupper. Därutöver ska Operan verka för att göra teatern tillgänglig för personer med funktionsnedsättning och att ge boende utanför Stockholm tillfälle att se föreställningarna.

I linje med regeringens uppdrag arbetar Operan med att få publiken att växa i mängd och variation och Operan arbetar med flera olika åtgärder för att nå just nya publikgrupper och bredda sin publik.

3.1 NYA PUBLIKGRUPPER

Operans vision är att som nationalscen för opera och balett vara tillgänglig för alla och beröra med starka känslor. En framträdande strategi är att utöka den digitala upplevelsen av repertoaren bland annat som ett led i att tillgängliggöra Operans scenkonst till fler människor i hela Sverige och även för att nå nya målgrupper. Vad gäller digitaliseringen, se vidare punkt 3.2 nedan.

Sedan 2017 har Operan arbetat med nya målgruppsindelningar och så kallade personas för att bättre förstå publikgruppernas olika behov och bättre anpassa kommunikationen däremot. Under 2019 har Operan vidareutvecklat den digitala kommunikationsstrategin för att börja kommunicera mer varumärkesbyggande än produktspecifikt och för att nå ut till och

³ Lyssnarplatser används vilket medför att beläggningsgraden de facto överstiger 100 procent på två balettföreställningar. Detta justeras/avrundas ned till 100 procent.

attrahera ny en publik, inte minst med hjälp av nya grepp inom video och foto. Under hösten genomfördes en stor kvantitativ undersökning i Stockholm, Mälardalen och övriga riket (700 respondenter) bland ickebesökare i åldern 20–55 år för att bättre förstå dessa gruppers drivkrafter och trösklar till att besöka Operan. Målet är en långsiktigt säkerställd förändring där Operans publik består av minst 10 procent förstagångspublik och 20 procent under 40 år.

Den öppenhet som Operan generellt arbetar med har som mål att dela med sig av den bredd av verksamhet som Operan har. Att ge smakprov från repertoaren på utomhusscener samt att öppna upp repetitionsarbetet har varit mycket framgångsrikt för att öka insikten kring Operans verksamhet och något som kommit att bli en återkommande aktivitet.

I närvaro av Kronprinsessan Victoria och Prins Daniel firades nationaldagen i Hagaparken, ett traditionsenligt heldagsevenemang med Operan som avsändare och som lockade många besökare, varav flera mötte opera och balett för första gången.

Genom andra årligt återkommande evenemang, som den välbesökta och omtyckta Kulturnatten och utomhuskonserten på Gustav Adolfs torg, når Operan personer som vanligtvis inte besöker Operan. Samarbetet med Parkteatern är även ett uppskattat och återkommande evenemang och 2019 fick en rekordpublik i Vitabergsparken bland annat se ett utdrag ur baletten *Giselle*.

Vid den årliga Kulturnatten visades ett utdrag ur *Eskapist* av Alexander Ekman för en fullsatt salong medan andra besökare deltog i dansklasser för drygt 100 personer från 3 år till 70+. Den uppmärksammade VR-inspelningen av Sharon Eyles verk *Half Life* visades återigen som en innovativ och stark dansupplevelse och sågs av 700 besökare.

För att nå en ny och bredare publik har Operan under 2019 haft ett par genrepsevenemang som specifikt riktat sig mot personer som sällan eller aldrig varit på Operan; Verdis opera *La traviata*, och baletten *Processen* – två evenemang som blev dokumenterat uppskattade.

Välbesökta och uppskattade arrangemang var liksom tidigare år de sommarkonserter som etablerat Operans Kungliga foajé som en intim och väl fungerande konsertlokal. Parallellt med dessa konserter pågick verksamheten med svenska och engelska guidade visningar, i år med Konsten på Operan som tema, samtidigt som restaurangerna var öppna under somarmånaderna, något som har varit uppskattat av såväl stockholmare som tillresta turister.

Operan söker ständigt efter ny publik och inom ramen för OperanXtra och 2019 arrangerades en rad program för att nå nya publikgrupper. OperanXtra:s program har också filmats och lagts ut i Operans digitala kanaler för att nå en större publik. Genom Operans samarbete med Stockholms Universitet och serien *Öppna föreläsningar* nåddes en yngre publik av studenter från de olika forskningsdiscipliner som föreläsarna representerade. Även genom samarbetet med Dramaten, dels introduktioner i Operans Guldföajé, dels på Dramaten, nådde Operan nya publikgrupper.

Mycket uppmärksammat blev även syntgruppen Kites två utsålda spelningar som genomfördes tillsammans med delar av Kungliga Hovkapellet och som lockade ny publik.

3.2 DIGITALISERING

Kungliga Operan har under 2019 arbetat med den digitala satsningen som möjliggjorts av regeringens extra tillskott (5 mkr per år 2018–2020). Genom satsningar på digitalt tillgängliggörande kunde arbetet fortsätta främja tillgång till scenkonst av hög kvalitet i hela landet,

bland annat genom sändningar av föreställningar i Folkets Hus och Parkers digitala biografnätverk, till äldreboenden i samarbete med Betaniastiftelsen samt via operaplattformen OperaVision.

Operan har under 2019 gått vidare i sin utveckling och startat upp implementering av den egna playkanalen "Operan Play". Under 2019 har plattformen testat att sända ut föreställningar till vårdhem och äldreboenden, vilket har varit mycket uppskattat och en viktig milstolpe för Operan Play under året. Inom en nära framtid är förhoppningen att låta publiken se föreställningar från stora scenen, ta del av filmer bakom scenen och uppleva möten med husets artister, musiker och konstnärliga team. Målet är att publiken ska kunna ta del av så mycket som möjligt av verksamheten, oavsett var de befinner sig.

I samband med den digitala satsningen arbetar Operan aktivt med intern kompetensutveckling inom broadcast och att utveckla arbetsmetoder för framtagandet av programformat med ny teknik. Detta har resulterat i att Operan idag har en hög teknisk nivå som är mycket efterfrågad i branschen.

Kungliga Operan har sedan 2017 använt sig av banbrytande AR-teknik för att bygga in visuella effekter och ljudupplevelser i säsongsprogrammet. Med musik, tal och 3D-effekter ges användaren möjlighet att på ett enkelt sätt få inblick i Kungliga Operans värld och under 2019 nominerades säsongsprogrammet både till Publishingpriset och till Clio Creativity Award 2019. I december avgjordes Cliogalan i Los Angeles och Kungliga Operan tilldelades Clio Creativity Bronze Award.

Vad gäller digitalisering kan också nämnas Kungliga Operans pilotprojekt med det moderna dansverket *Half Life* som spelades in 2018 med en mycket avancerad Virtual Reality-teknik. Verket har även under 2019 varit efterfrågat och representerat Operan på över 15 olika internationella filmfestivaler, däribland Féstivale de Cannes.

Förutom ett antal sändningar av Kungliga Operans föreställningar via olika plattformar, har även utvärderingar och analyser av tidigare års arbete, framtagande av strategier och måltal, teknikutveckling, teknikinvesteringar, innehålls-/produktutveckling, målgruppsundersökningar gjorts och samarbetskontakter med exempelvis Dramaten och Riksteatern och utanför Sveriges gränser såsom med OperaEuropa, tagits. Ett stort arbete har också lagts på att försöka hitta sätt att hantera rättighetsproblematiken med anledning av målet om ökad spridning och tillgänglighet via digitalisering – ett arbete som pågår generellt i branschen.

RADIO- OCH TV-SÄNDNINGAR

Genom radio- och TV-sändningar kan Operans föreställningar nå publik i hela landet. Operan samarbetar kontinuerligt med Sveriges Radio för att göra nyproducerade operaföreställningar tillgängliga för flera. Samarbetet har under 2019 resulterat i fyra radiosändningar av Operans föreställningar i Sveriges Radio P2.

Unga på Operans produktion av *När då då*, som spelades in under 2018, visades i Sveriges Television (SVT) under 2019. Under året repriserades även operetten *Glada änkan* i SVT.

Under 2019 spelades Alexander Ekmans dansföreställning *Eskapist* in för sändning i SVT i januari 2020. Dessutom medverkade Kungliga Balettens premiärdansare Desislava Stoeva som solist i en julspecial av SVT:s populära program *Kontrapunkt*.

Tabell 3.

Antalet genomförda utsändningar via radio och TV			
	2019	2018	2017
Radio	4	7	8
TV	2	6	3

Tabell 4.

Produktioner som sänts i SVT under 2019 – antal tittare	
När då då	65 000
Glada änkan	153 000
Totalt	218 000 (1 373 000)
Produktioner som sänts i Sveriges Radio P2 under 2019 – antal lyssnare	
Carmen	ca 60 000
Kung Roger	ca 60 000
Der ferne Klang	ca 60 000
La Traviata	ca 60 000
Totalt	240 000 (160 000)

DIGITALA SÄNDNINGAR

Under året direktsändes George Bizets opera *Carmen*, i samarbete med Folkets Hus och Parker, live på biografer i hela Sverige. Dessutom repriserades Operans populära version av *Glada änkan* med Henrik Dorsin i huvudrollen, på ett antal biografer runt om i Sverige.

Kungliga Operans uppsättning av *Der ferne Klang*, sändes via den europeiska plattformen för livestreaming, OperaVision.

Många äldre personer riskerar att gå miste om levande kulturmöten på grund av begränsade möjligheter att besöka kulturevenemang. Via Betaniastiftelsen sände Operan, som en del av sin digitala satsning, tre olika lunchkonserter till äldreboenden runtom i landet vilket motogs mycket positivt. Pilotprojektet fortsätter under 2020 och förväntas utökas.

Tabell 5.

Digitala sändningar			
	2019	2018	2017
Antalet produktioner som sänts över det digitala biografnätet – Folkets Hus och Parker (Tabell 6)	2	4	2
Digitala sändningar OperaVision	1	2	-
Digitala sändningar till äldreboenden	3	-	-
Övriga digitala sändningar/visningar	-	1	-

Tabell 6.

Digitala biosändningar Folkets Hus och Parker	Antal biografer	Antal biljetter	Snittbesök per biograf
Carmen	39	3 234	83
Glada änkan	47	1 551	33
Totalt	86	4 785	56

3.3 TILLGÄNGLIGHET FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Kungliga Operans salong är utrustad med hörslina för att erbjuda personer med nedsatt hörsel möjlighet till en kvalitativ upplevelse. Det pågår ett kontinuerligt arbete med att förbättra tillgängligheten och göra de publika delarna mer inbjudande för personer med funktionsnedsättningar. Både större och mindre arbetsmiljöprojekt har genomförts. Vid kommande ombyggnationer av teatern tas betydande hänsyn till att tillgodose önskemålen om ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att dra nytta av ny teknik och digitalisering.

3.4 BARN- OCH UNGDOMSVERKSAMHETEN

2019 var ett intensivt och exceptionellt framgångsrikt år för Kungliga Operans barn- och ungdomsverksamhet och Unga på Operan tog ny mark både inom de pedagogiska och konstnärliga grenarna. Särskilt bör nämnas att produktionen *När då då* av Pija Lindenbaum nådde publik utanför Stockholm genom att vara utvald att spela på Scenkonstbiennalen i Sundsvall/Härnösand under våren 2019 och även visas på SVT under hösten.

Under våren 2019 spelades operan *Orlando* på 1700-tals-teatern Confidencen i Solna för tonåringar i åldern 13–15 år. Operan hade Händels musik som grund, men med ny text på svenska av Sophie Helsing och ny musik av Johan Ramström som vävts samman med Händels. Alla skolklasser som köpt biljett till föreställningen fick en gratis workshop tillsammans med Unga på Operans pedagoger. Föreställningen mottogs övervägande med mycket fin kritik och var med som ”Bäst på Scen” i Svenska Dagbladets lista.

Myriader av världar för bebisar, av Dalija Acin Thelander, gjorde stor succé när den hade premiär under 2017 och togs upp igen under hösten 2019. Spelperioden inleddes med 18 föreställningar i Hong Kong, och följdes av fyra föreställningar på den internationella Assitej-festivalen i Kristiansand i Norge. Till festivalen ansökte 527 produktioner ifrån hela världen om att få vara med. Det var svenska Assitej som nominerade *Myriader av världar* och verket blev en av de tio utvalda produktionerna att medverka under festivalen. Därefter följde en lång spelperiod på Malmö Opera innan *Myriader av världar* kom åter för en slutsåld spelperiod på Kungliga Operan.

Balettföreställningen *Nötknäpparen* har lockat många barnfamiljer och har spelat med utsålda föreställningar under 2019. I dessa föreställningar medverkar också ett stort antal elever från Kungliga Svenska Balettskolan. Att dessa elever ges en möjlighet att medverka i större sceniska verk ger dem en insikt i den professionella verksamheten de aspirerar på samt ger den yngre publiken ökad möjlighet till identifikation och förhoppningsvis ökat intresse för dans.

Operaföreställningarna *Dracula* och *Trollflöjten* har under dagtid spelats, till starkt rabatterat pris, som mycket uppskattade skolföreställningar. Skolföreställningarna finansierades med hjälp av medel från den stora kostymutförsäljningen i Gäddviken som genomfördes under hösten 2018.

SAMARBETE MED SKOLOR

Unga på Operan är en stor aktör inom Skapande Skola (statsbidraget som ska stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet) och inom detta område har Operan presenterat föreställningar, fördjupande workshops i anslutning till föreställningarna, lärarhandledningar kopplade till föreställningar, guidade visningar med konstnärliga aktiviteter

såsom kostymprovning, instrumentprovning med Kungliga Hovkapellet, konsertprogram i Guldföajén eller på skolan samt opera- eller dansworkshops på skolan.

Vid merparten av Operans genrep på stora scenen under året har Unga på Operan haft platserna på 2:a raden till sitt förfogande och bjudit in skolklasser samt lärare. Lärare har även bjudits in till särskilda lärarkvällar där de fått möta konstnärliga team som berättat om kommande produktioner. Lärarna har fått lyssna till inbjudna föreläsare och har fått en presentation av den pedagogiska verksamhet som Operan erbjuder inom Skapande Skola.

STÖRRE PEDAGOGISKA PROJEKT

Tack vare en fortsatt donation har samarbetet med El Sistema Stockholm gått in på sitt femte år. El Sistema-klasser har fått visningar av Operahuset med tillhörande konstnärlig aktivitet. Musiker ur Kungliga Hovkapellet har spelat med och för barnen i deras närmiljö. Flera klasser har tagit del av genrep på stora scenen och Unga på Operan har även tagit fram ett nytt koncept ”Poesi och piano” där barnen interagerar med en musiker och sångare under en klassrumskonsert.

Den pedagogiska verksamheten nådde sin höjdpunkt genom avslutningen av det tre år långa projektet i Smedshagsskolan i Hässelby tillsammans med Wallenius Lines. Skolan vittnar om att skolans genomsnittliga meritvärden i samtliga årskurser (0–9) ökade med ca 20 procent under dessa tre år. Även andra faktorer har säkerligen påverkat denna mycket positiva utveckling. Forskaren Margareta Aspån har nära följt projektet och vi kan se hur Unga på Operans verksamhet positivt påverkat barnen i deras skolmiljö och lärande. Aspån kommer att under 2020 påbörja publiceringen av sina artiklar om projektet. Det mycket lyckade skolprojektet innebar i huvudsak att alla elever på skolan haft minst en konstnärlig aktivitet per termin tillsammans med Unga på Operan.

NY PUBLIK

Operan möter mycket ny publik genom Unga på Operans verksamhet och för att tillgodose det stora publiktrycket på familjeaktiviteten Barnlördagar har konceptet inbegripit nästan alla lördagar under terminerna. Vid en Barnlördag erbjuds barn och deras vuxna att exempelvis ta del av en konsert i Guldföajén eller delta i ”Prova på balett” som äger rum i en danssal.

Under sport-, påsk- och höstlov erbjöds i vanlig ordning konserter och visningar av Operahuset – aktiviteter som vanligtvis lockar nya besökare till Kungliga Operan.

Nationaldagsfirandet med Operan i Haga innehöll ett stort aktivitetsområde för barn med kostymprovning, pysseltält, tåskoprovning, akrobatik, poesitält och Gustav III-vandringar i samarbete med Kungliga Svenska Balettskolan, Solna Stad, Solna Kulturskola och Solna stadsbibliotek.

I augusti deltog Unga på Operan i den symfoniska festen *Gränslandet* med en konsert för ung publik på ”Trädgården”, under Skanstullsbron.

UNGA PÅ OPERANS TURNÉER OCH GÄSTSPEL

I samarbete med Norrbottensmusiken har Unga på Operans föreställning av *När då då* spelats på ett antal orter i Norrland. Föreställningen blev också inbjuden att spela på Scenkonstbiennalen.

Unga på Operan blev även under året inbjudna till gästspel i Hongkong med *Myriader av världar*, en föreställning som också gästade teaterfestivalen i norska Kristiansand samt gästspelade på Malmö Opera.

ÖVRIGA SAMARBETEN OCH SAMVERKAN

Unga på Operan har ett kontinuerligt samarbete med Stockholms konstnärliga högskola, SKH och höll under såväl våren som hösten en kurs i entreprenörskap för skolans studenter. Projektet syftade till att studenterna, genom praktiskt arbete och utbildning i Operans produktionsprocess och värdegrundsfrågor kopplade till ung publik, skulle skapa ett eget konstnärligt koncept, vilket framfördes i form av barnkonserter i Guldföajén.

Produktionen *Orlando* var ett samarbete med 1700-tals teatern Confidencen i Solna och fyra av de fem huvudrollerna sjöngs av praktikanter ifrån Stockholms konstnärliga högskola.

Unga på Operan har under året samarbetat med biblioteket i Fagersjö, om skolan i närmiljön, för att få skolbarnens familjer att komma till biblioteket.

Tabell 7.

Operans barn-, familje- och ungdomsverksamhet i sammandrag			
	2019	2018	2017
Antal produktioner	10	12	11
Antal föreställningar	147	108	124
Antal besökare föreställningar (avrundad siffra)	30 400	35 300	30 400
Antal övriga aktiviteter i operahuset	569	613	472
Totalt antal besökare föreställningar och aktiviteter (avrundad siffra)	47 000	54 000	43 000

Av tabell 9 nedan framgår Kungliga Operans verksamhet, och i denna ingår barn- och ungdomsverksamheten, som även lyfts ut och redovisas separat i tabell 10. Siffrorna för familjeföreställningarna som Kungliga Operan har spelat, redovisas även i barn- och ungdomsverksamheten. För 2019 avser detta 19 balettföreställningar – familjeföreställningarna *Nöt-knäpparen*, som är baserad på Petter och Lottas jul av Elsa Beskow.

Volym, intäkter och kostnader för barn- och ungdomsverksamheten framgår av tabell 11.

3.5 TURNÉER OCH GÄSTSPEL

Förutom redan nämnda turnéer/gästspel med Unga på Operan medverkade Kungliga Operans solister, Kungliga Operans kör, Kungliga Baletten och Kungliga Hovkapellet i det årliga konsertarrangemanget i Hagaparken, Solna i samband med nationaldagsfirandet den 6 juni, med ett beräknat antal besökare om cirka 28 000.

Operan medverkade som vanligt under den sista kvällen under Stockholms Kulturfestival på Gustav Adolfs torg. I år lockade det en publik på cirka 10 500 personer till en operakonsert med solister, Kungliga Operans kör och Kungliga Hovkapellet och genom samarbetet med Parkteatern fick en rekordpublik i Vitabergsparken bland annat se ett utdrag ur baletten *Giselle*.

Under 2019 gjorde Kungliga Baletten några mindre gästspel bland annat i Uppsala vid en ko-reografitävling där två delar ur baletten *Suite en Blanc* av Serge Lifar visades och i Moskva vid Prix Benois de la Danse där två dansare ur Kungliga Baletten framförde ett Pas de Deux ur *Artifact Suite* av William Forsythe.

4. VÅRDA DET NATIONELLA KULTURARVET SAMT STÖDJA NYSKAPANDE

Regeringens mål för statens bidrag 2019 har tillika tidigare år varit att Operan ska vårda och främja det nationella kulturarvet inom opera och balett samt att stödja nyskapande svensk opera- och balettkonst genom att beställa och framföra nya verk av tonsättare, författare och koreografer.

4.1 KULTURARVET

Genom att spela klassiker likaväl som moderna och nyskapande verk tar Kungliga Operan tillvara det befintliga kulturarvet samtidigt som det nya arvet skapas. En medvetenhet om kulturarvet är en förutsättning för utveckling. På operasidan har det under 2019 handlat om uppsättningar av klassiker som exempelvis *Carmen*, *Rigoletto*, *La Bohème*, *Don Giovanni* och *Trollflöjten* men även premiärer på mindre kända 1900-talsverk, som också är en del av ett kulturarv, som *Kung Roger* med musik av Karol Szymanowski och Franz Schrekers *Der ferne Klang*.

Det kan i detta sammanhang nämnas att den nyskrivna operan *Dracula* som hade urpremiär 2017, repriserades 2019 och även denna gång blev det en utsåld publiksuccé som lockade många förstagångsbesökare. Det kan glädjande konstateras att detta nybeställda verk kan bli en del av det nya kulturarvet som skapas åt kommande generationer.

Kungliga Baletten har under 2019 verkat för att Alexander Ekmans nyskapade *Eskapist* och Jiří Bubeníček's *Processen* kan bli en del av ett kulturarv liksom att hålla den klassiska balettkonsten levande med odödliga klassiker som *Giselle* och Pär Isbergs mycket populära tolkning av *Nötknäpparen*.

4.2 NYA VERK

Kungliga Operan är en stor beställare av nyskriven musikteater och dans och under 2019 har Kungliga Operan haft urpremiär på följande verk:

Orlando, en opera för ungdomar av Johan Ramström efter Händels musik och med ny text av Sophie Helsing – urpremiär våren 2019.

Je t'attends, je t'attends, je t'attends, en balett skapad av koreografen Jérémie Bélingard och som ingick i danskvällen *Dancing Forward* – urpremiär våren 2019.

Eskapist, ett dansverk av Alexander Ekman med musik av Mikael Karlsson – urpremiär våren 2019.

Processen, en balett skapad av koreografen Jiří Bubeníček och scenografen Otto Bubeníček – urpremiär våren 2019.

OPERANS PÅGÅENDE ARBETEN MED NYBESTÄLLNINGAR

Löftet – en opera av Mats Larsson Gothe (musik) och Susanne Marko (text). Urpremiär den 27 januari 2021.

Strandad – en opera med musik av Karin Rehnqvist. Text av Kerstin Perski.

Amy Foster – en opera med musik av Rolf Martinsson. Text av Stephen Plaice, efter Joseph Conrads novell *Amy Foster*.

Short Stories 2:

Jag kommer hem – en kortopera med musik av Malin Hülphers och text Lotta Olsson.

Value Creation – en kortopera med musik av Viktor Åslund, text Hermann Schneider samt

Sigrid H – en kortopera med musik av Andrea Tarrodi, text Katarina Aronsson.

Urpremiär under våren 2020.

La Boite a Joujoux (Debussy) – ett dansverk med koreografi av Jean-Guillaume Bart (en del av Les Ballets Suédois). Urpremiär i maj 2020.

Riptide – ett dansverk med koreografi av Hlin Diego Hjalmarsdottir. Urpremiär i februari 2021.

Orfeus och Eurydike – en ungdomsföreställning med nyskriven musik av Jonas Redig. Koreografi och regi Örjan Andersson. Urpremiär våren 2020.

Klaus Nomi – en ungdomsopera med regi Sunil Munshi, text Lucas Svensson, klassiska operaarior, popmusik samt nyskriven musik av Jonas Redig. Urpremiär hösten 2020.

Verk för barn med funktionsvariationer (saknar titel) – koreografi Dalija Acin Thelander, musik Anja Dordevic. Urpremiär i oktober 2021.

Barockverk (saknar titel) – intermedier ur Molière/Lullys : *L'Amour médecin* och Molière/Charpentiers : *Le Malade imaginaire*. Nyskriven svensk text Anna Linden, koreografi och regi Karin Modigh. Urpremiär i april 2021.

Verk (saknar titel) av Pija Lindenbaum som skriver libretto och gör scenografi och kostym, musik Niklas Brommare. Urpremiär i oktober 2022.

5. TVÄRSEKTORIELLA PERSPEKTIV

Enligt regeringens riktlinjer ska Operan i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, tillgänglighets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.

Operan uppfyller dessa övergripande verksamhetsmål genom sin barn- och ungdomsverksamhet, genom internationell samverkan och gästspel samt genom att aktivt, särskilt vid nyrekryteringar, arbeta för en utjämnad könsfördelning bland medarbetarna på alla nivåer och avdelningar. Operan arbetar även aktivt för att utöka andelen kvinnliga upphovsmän i verksamheten och under 2019 har tre av de fem operapremiärerna regisserats av kvinnor.

Vad gäller mångfald är Operan en arbetsplats där ett stort antal nationaliteter och olika kulturer möts. Opera och balett/dans är internationella konstarter med samarbeten med externa regissörer, koreografer, scenografer, sångsolister, musiker och dansare. Operan har under 2019 fortsatt att driva ett arbete med fokus på att nå en ökad variation, även bland publiken, då en av Operans största utmaningar är att locka nya publikgrupper till Operahuset.

Under 2019 har Operan deltagit i och tagit initiativet till flera aktiviteter för att stärka Operans relevans i samhället och ett antal forskare har bjudits in och föreläst i samhällsaktuella ämnen. Elisabeth Mansén, professor och idéhistoriker, Ulrika Knutsson, kulturjournalist och författare och Tora Wall, folklorist, är några av de föreläsare som gästade Operan under året.

Under 2019 inleddes också nya samarbeten med Judisk Kultur i Sverige, Polska Institutet och Tjeckiska Ambassaden samtidigt som samarbetet med Stockholms Universitet fortsatte med fem öppna föreläsningar i anslutning till Operans föreställningar. Ett flertal av vårens

föreställningar av *Kung Roger* och *Processen* fick särskilda introduktioner där även skådespelare från Dramaten medverkade och där polskt och tjeckiskt kulturliv sattes i centrum med flera inbjudna specialister. Genom samtliga dessa aktiviteter öppnade Operan för tvärvetenskapliga diskussioner och möten med andra forskningsdiscipliner samt ökat samarbete med gränsande konstformer som film, litteratur, teater och konst.

5.1 #METOO

Under hösten 2017 startade uppropet kring #metoo och Operan har, både internt och gemensamt med branschen, sedan dess utfört ett viktigt arbete med att minska mörkertalet och bekämpa tystnadskulturen och framförallt eliminera trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminerande maktstrukturer inom scenkonstbranschen. Ledningen har fortsatt att klargöra Operans ståndpunkt om nolltolerans mot alla typer av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling. I mars 2019 bjöd Operan in till ett seminarium för alla medarbetare där professor Anna Wahl talade om hur ojämställdhet uttrycks i organisationer och Karol Vieker från Handelshögskolan föreläste och resonerade kring hur man förebygger och hanterar sexuella trakasserier i en "post-metoo"-värld.

Operan har under 2019 fokuserat på att utveckla medarbetar- och ledarskapet hos medarbetarna på Operan med syfte att skapa en inkluderande arbetsmiljö utan trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminerande maktstrukturer. Under 2019 hölls en utbildning för chefer i att bemöta och hantera starka känslor. Utbildningen förenade teori och praktik/träning kring att möta utmanande situationer, samtalsmetodik, att veta gränsen för sin roll och sitt engagemang och var man kan få stöd. Från september 2019 till och med januari 2020 arrangerades även den första delen av ett ledarskapsprogram för mellanchefer. Programmet syftar till att dels ge chefer praktisk träning, men lyfter även Operans ledar- och medarbetarfilosofi. Chefer och skyddsombud har under 2019 även erhållit arbetsmiljöutbildning.

6. EGET KAPITAL MM

Enligt regeringens riktlinjer ska Operan ha ett mål för det egna kapitalet som ger en stabil ekonomisk grund för verksamheten.

2019 års resultat uppgår till 4,6 mkr (9,4; -1,3) och det egna kapitalet uppgår vid utgången av 2019 till 39,2 mkr (34,6; 25,1).

Enligt regeringens riktlinjer ska Operan även särredovisa följande intäkter och kostnader i resultatredovisningen för 2019:

Tabell 8.

Intäkter/kostnader	Kommentarer	2019 (2018; 2017)
Intäkter från sponsring	Ett nytt sponsoravtal har tecknats för 2019.	1,9 mkr (2,4; 2,7)
Intäkter från bidrag vid sidan av det årliga statliga bidraget, med fördelning mellan statliga bidrag, bidrag från mellanstatliga organ respektive icke-statliga bidrag	Inga bidrag utöver det årliga statliga bidraget har erhållits under 2019. Icke-statliga bidrag: Operan erhåller årligen donationer som nyttjas till specifika projekt.	0,0 mkr (0,53; 0,9) 5,0 mkr (3,4; 2,8)
Kostnader för hyra inklusive uppvärmning och elektricitet	Operahuset har ett så kallad kostnads- hyresavtal om ca 28 mkr per år. Under 2019 har avräkning för åren 2018–2019 gjorts vilket inneburit en reduktion om 7 mkr, under 2018 gjordes avräkning för åren 2017–2018, vilket innebar en reduktion om 12 mkr.	46,3 (41,2; 46,4)

7. ARKIVERING

I enlighet med regeringens riktlinjer ska föreskrifter som svarar mot vad som gäller för myndigheter enligt arkivlagen (1990:782) tillämpas för Kungliga Operans arkivhandlingar. Kungliga Operan har arbetat för att uppfylla dessa krav.

8. SAMVERKAN

Enligt regeringens riktlinjer ska Kungliga Operan bland annat samverka med andra aktörer för att kulturen ska komma fler till del i hela landet samt för att utveckla verksamheten.

De olika samverkansprojekt som Kungliga Operan deltagit i syftar framförallt till att nå en utveckling av konstarterna, nå ut i hela landet, nå en ny publik, att byta och tillvarata varandras erfarenheter, effektivisera processer samt, där det är möjligt, uppnå vissa kostnadsbesparingar genom exempelvis samproduktioner.

Kungliga Operans mångåriga samarbete med Folkets Hus och Parker har under 2019 fortsatt med föreställningar som *Carmen* och *Glada änkan* som sänts ut till biografer i hela Sverige via det digitala biografnätverket.

Även samarbetet med OperaEuropa (den europeiska sammanslutningen för etablerade operascener och festivaler) och den digitala plattformen OperaVision har lett till att publik i hela Sverige, men också utanför Sverige, kostnadsfritt kunnat ta del av Operans föreställning av *Der ferne Klang*.

SAMVERKAN MED ANDRA TEATRAR

Karol Szymanowskis opera *Kung Roger* var en samproduktion med Teatr Wielki i Warszawa. I Kungliga Operans uppsättning medverkade även två solister från Teatr Wielki. Lukasz Goliniski, som sjöng operans titelroll, gav senare i ett samarbete mellan Operan och Polska Institutet en konsert med polsk musik i Operans Guldfoajé.

Utöver samarbetet med Polska Institutet anordnades, tillsammans med Dramaten, ett program med läsning, musik och samtal som introduktion till *Kung Roger* och i samarbete med Stockholms Universitet arrangerades en öppen föreläsning om ”Karol Szymanowski och modernismen”.

Inför föreställningar av *Processen* gjordes specialintroduktioner i Guldfoajén där skådespelare från Dramaten lästes bland annat texter av Franz Kafka.

I en performance-konsert på Dramaten framförde El Perro del Mar helt nyskriven musik tillsammans med musiker från Hovkapellet och dansare ur Kungliga Baletten.

Operans artister medverkade även vid firandet av Dramaten&’s tioårsjubileum och skådespelare från Dramaten medverkade på Operan i föreställningsintroduktioner inför *Kung Roger* och *Processen*.

Förutom de ovan nämnda konstnärliga samverkansprojekten mellan Operan och Dramaten, fortsatte även samverkan i olika administrativa projekt, såsom i upphandlingar, och det stora projektet kring etableringen av ett nytt gemensamt produktionscenter. Genom dessa samarbeten främjas effektivitet och kvalitet.

SAMVERKAN MED DE KONSTNÄRLIGA UTBILDNINGARNA

Kungliga Operan betonar vikten av samverkan med de institutionella utbildningarna och en nära dialog med de konstnärliga utbildningarna är viktig, dels för Kungliga Operans egen utveckling, dels för att skapa anställningsbarhet på en hög nivå för eleverna samt om möjligt erbjuda praktikplatser. 2019 avslutades med en traditionsenlig nyårskonsert med Kungliga Operans sångare och musiker och studenter från Stockholms konstnärliga högskola, SKH. Vidare gjordes fyra av de fem huvudrollerna i Unga på Operans uppsättning *Orlando* av praktikanter från SKH:s kandidatprogram.

Operan har träffat studenter från SKH, Biskops Arnös dramatikerutbildning och Kungl. Konsthögskolan för samtal och introduktioner om produktionsverksamheten och operakonsten. Kungliga Operans dramaturg, tekniskt ansvariga från verkstäderna och scenmaskineriet, samt representanter från produktionsavdelningen har hållit i dessa möten, där syftet varit att sprida kunskap om det praktiska arbetet och ge fördjupade kunskaper om konstformen.

För att vara delaktig i utvecklingen inom utbildning av dansare har Operan en ledamot i Skolverkets råd för dansarutbildning. Kontakten mellan Kungliga Baletten och Kungliga Svenska Balettskolan förstärks och utvecklas kontinuerligt och under 2019 träffade Kungliga Balettens dansare och balettchef elever och föräldrar för att berätta om Kungliga Balettens verksamhet. Operans balettchef, balettmästare och gästlärare har dessutom undervisat elever på skolan samt träffat lärarna på skolan för att tillsammans prata om betydelsen av deras arbete.

17 elever från Kungliga Svenska Balettskolan genomförde sin prao på Operan under hösten 2019 och tre elever genomförde sin APL (arbetsplatsförlagt lärande) under säsongen. Ett stort antal elever från Kungliga Svenska Balettskolan har under året även medverkat i föreställningarna *Nötknäpparen* och *Giselle*.

Att eleverna får en fördjupad inblick i Kungliga Operans verksamhet och ges en möjlighet att medverka i större sceniska verk ger dem en insikt i den professionella verksamheten de aspirerar på samt ger den yngre publiken ökad möjlighet till att identifiera sig med de medverkande på scenen och förhoppningsvis ökar intresset för dansen som konstform.

Kungliga Baletten medverkade under hösten 2019 i ett internationellt utvecklingsprojekt för att ta fram en metodkurs för danslärare i samarbete med Mariinskijteatern i Sankt Petersburg, Parisoperan och Vaganova-akademin i Sankt Petersburg.

9. VERKSAMHETEN I SIFFROR

Tabell 9.

Plats/uppställning/aktivitet 2019 (2018; 2017)	Kommentar	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning % ⁴
Föreställningar stora scenen				
OPERA				
Askungen	Nypremiär	10	5 846	56%
Carmen	Premiär	18	20 213	100%
Der ferne Klang	Premiär	9	6 502	70%
Don Giovanni	Nypremiär	9	7 991	86%
Dracula	Nypremiär	9	9 038	97%
Eugen Onegin	Nypremiär	7	4 346	60%
Glada änkan	Repris	11	7 079	62%
Karmelitsystrarna	Nypremiär	6	5 422	87%
Kung Roger	Premiär	8	5 946	72%
La Bohème	Repris	10	9 463	91%
La Traviata	Premiär	9	9 378	100%
Rigoletto	Repris	8	9 042	100%
Trollflöjten	Nypremiär	13	12 003	89%
Summa opera stora scenen		127 (116; 122)	112 269 (103 428; 119 258)	
Genomsnitt opera stora scenen			884 (892; 978)	85% (86; 94)
BALETT				
DANCING FORWARD	Premiär	10	6 473	75%
Eskapist	Urpreniär	10	10 433	100%
Giselle	Nypremiär	12	8 855	86%
Noces/Agon/Våroffer	Premiär	11	9 432	93%
Nötknäpparen	Repris	19	21 468	100%
Processen	Urpreniär	10	5 891	69%
Summa balett stora scenen		72 (65; 60)	62 552 (55 303; 50 219)	
Genomsnitt balett stora scenen			869 (851; 837)	100% (99; 97)
ÖVRIGT stora scenen				
Eroica – konsert		1	931	90%
Kite på Kungliga Operan		2	2 303	100%
Kulturnatten – Dans med Kungliga Baletten		1	1 200	100%
Kulturnatten – Smakprov nya säsongen		2	2 350	100%
Kulturnatten – Upplev Operan på film		1	1 000	97%

⁴ Lyssnarplatser används, vilket medför att beläggningsgraden de facto överstiger 100 procent på två balettföreställningar. Detta justeras/avrundas ned till 100 procent.

forts. tabell 9

Plats/uppställning/aktivitet 2019 (2018; 2017)	Kommentar	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning %
Nyårskonsert		1	1 134	100%
Summa övrigt stora scenen		8 (7; 4)	8 918 (7 208; 4 661)	
Totalt antal föreställningar och besökare stora scenen		207 (188; 186)	183 739 (165 939; 174 138)	
Genomsnitt stora scenen			892 (892; 936)	91% (91; 96)
Föreställningar Rotundan, Guldföajén och övriga scener i Operahuset				
Myriader av världar (Rotundan)	Nypremiär	34	722	96%
Brasskonsert		1	110	100%
Cellokonsert – The World is (Y)ours		1	104	87%
Golinski hyllar Moniuszko		1	86	91%
Julkonsert	UpO	2	240	100%
Kammarkonsert		1	101	67%
Med Johanna och David in i musiken	UpO	1	35	29%
Med Ludvig och Karin in i musiken	UpO	5	397	66%
Med SKH in i musiken	UpO	8	824	86%
Med Sanna och Karin in i musiken	UpO	1	66	55%
Med Sebastian och Karin in i musiken	UpO	1	71	59%
Kulturnatten – Operapopup		4	1 050	100%
Lunchkonsert		77	4 964	90%
Sommarkonsert		27	1 924	83%
Summa övriga scener Operahuset		164 (176; 230)	10 694 (14 152; 16 367)	
Turnéer och gästspel i Sverige				
Barnlördag med Kungliga Operan på Gränslandet	UpO	2	193	
Giselle – Vitabergsparken		1	5 100	
Myriader av världar – Malmö	UpO	29	950	
Nationaldagen i Hagaparken		1	28 000	
När då då – Sundsvall	UpO	2	246	
Orlando – Ulriksdals slottsteater	Urpreniär	19	2 406	96%
Kulturfestivalen – Konsert Gus- tav Adolfs torg		1	10 480	
Tonsättarfestival – Stockholms konserthus		1	118	
Summa turné och gästspel Sverige		56 (37; 20)	47 493 (50 754; 50 286)	

forts. tabell 9

Plats/uppsättning/aktivitet 2019 (2018; 2017)	Kommentar	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning %
Turnéer och gästspel utomlands				
Myriader av världar – Assitej	UpO	4	310	
Myriader av världar – Hong Kong	UpO	18	669	
Summa turné och gästspel utomlands		22 (0; 0)	979 (0; 0)	
Totalt antal föreställningar och besökare		449 (401; 436)	242 905 (230 845; 240 791)	
Övriga aktiviteter				
Öppna repetitioner, visningar, introduktioner, opera- och ba- llettkvartar, samtal, workshops, skolverksamhet med mera		1 012	53 695	
Summa övriga aktiviteter		1 012 (1 030; 916)	53 695 (50 392; 39 296)	
Digitala biosändningar				
Carmen		1	3 234	
Glada änkan		1	1 551	
Summa digitala sändningar		2 (4; 2)	4 785 (9 216; 17 016)	
Totalt antal föreställningar, digitala sändningar, övriga aktiviteter och besökare		1 463 (1 435; 1 354)	301 385 (290 453; 297 103)	

Tabell 10.

Denna tabell visar barn- och ungdomsverksamheten samt familjeföreställningar, här utbruten ur tabell 9. Siffrorna ingår således även i tabell 9.

Plats/uppställning/aktivitet 2019 (2018; 2017)	Kommentar	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning %
Barn- & Ungdomsföreställningar stora scenen				
Dracula	Nypremiär	1	816	79%
Nötknäpparen	Repris	19	21 468	100%
Trollflöjten	Nypremiär	1	969	84%
Barn- & Ungdomsföreställningar i Rotundan				
Myriader av världar	Nypremiär	34	722	96%
Barn- & Ungdomskonserter i Guldfoajén och övriga scener i Operahuset				
Julkonsert	Barnlördag med konsert	2	240	100%
Konsert med Johanna och David in i musiken	Barnlördag med konsert	1	35	29%
Konsert med Ludvig och Karin in i musiken	Barnlördag med konsert	5	397	66%
Konsert med SKH in i musiken	Barnlördag med konsert	8	824	86%
Konsert med Sanna och Karin in i musiken	Barnlördag med konsert	1	66	55%
Konsert med Sebastian och Karin in i musiken	Barnlördag med konsert	1	71	59%
Barn- & Ungdomsturnéer och gästspel i Sverige				
Barnlördag med Kungliga Operan på Gränslandet		2	193	
Myriader av världar – Malmö		29	950	
När då då – Sundsvall		2	246	
Orlando – Ulriksdals slottsteater	Urpreniär	19	2 406	96%
Barn- & Ungdomsturnéer och gästspel utomlands				
Myriader av världar – Assitej		4	310	
Myriader av världar – Hong Kong		18	669	
Summa föreställningar och besökare		147 (108; 124)	30 382 (35 303; 30 378)	
Övriga Barn- & Ungdomsaktiviteter				
Introduktioner för barn, skolvisningar, barn- lördagar med visningar alternativt prova på ba- lett, lovaktiviteter, lärarkvällar, externt finansi- erade samarbeten, El Sistema med mera.		569	17 049	
Totalt antal föreställningar och aktiviteter inom barn- och ungdomsverksamheten		716 (721; 596)	47 431 (53 981; 42 946)	

Tabell 11.

Aktivitet 2019 (2018; 2017)	Antal	Intäkter mkr	Kostnader mkr
Opera, balett, konserter mm			
Föreställningar, digitala biosändningar och övriga aktiviteter	786 (750; 759)	87,9 (76,8; 83,7)	402,2 (398,7; 391,2)
Turné och gästspel	3 (8; 19)	0,4 (0,9; 3,3)	0,8 (1,4; 3,8)
Summa	789 (758; 778)	88,3 (77,7; 87,0)	403,0 (400,1; 395,0)
Barn- och ungdomsverksamhet (UpO)			
Föreställningar och övriga aktiviteter	600 (649; 578)	0,3 (0,8; 0,77)	6,9 (10,3; 9,5)
Turné och gästspel	74 (28; 6)	1,9 (1,8; 0,01)	5,6 (1,4; 0,1)
Summa	674 (677; 578)	2,2 (2,6; 0,78)	12,5 (11,7; 9,63)

Stockholm den 13 februari 2020

Birgitta Svendén
Vd